

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public și opțiuni de politici.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului de drept și democrației: contribuția societății civile - 2” susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos (Olanda). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Creditul din Federația Rusă într-un context epidemiologic și electoral complex

Context

Președintele Igor Dodon a anunțat în noiembrie 2019, odată cu vizita prim-ministrului Republicii Moldova la Moscova, că a ajuns la înțelegeri cu omologul său rus pentru acordarea unui credit de 500 milioane dolari în timpul apropiat.¹ Mijloacele din creditul promis urmau să „transforme Republica Moldova într-un șantier imens”² în anul electoral 2020.

Între timp, odată cu înaintarea în anul 2020, suma promisiunilor de creditare s-au redus de la 500 milioane dolari la 200 milioane euro, iar termenii de alocare a mijloacelor financiare au fost amânate, deși o parte din aceste resurse erau incluse în bugetul de stat pentru anul 2020.

Totul a culminat la 17 aprilie 2020, când președintele Igor Dodon a plasat pe pagina sa de pe rețelele de socializare textul unui Acord de credit financiar între guvernele R. Moldova și al Federației Ruse (FR), conținând două semnături fără nume și funcții, precum și în lipsa datei semnării și locului unde aceasta s-a produs³.

¹ <https://deschide.md/ro/stiri/politic/57209/Dodon-Rusia-va-oferi-Republicii-Moldova-un-credit-%C3%AEn-valoare-de-500-de-milioane-de-dolari.htm>

² <http://tvr Moldova.md/politic/ion-chicu-in-2020-transformam-republica-moldova-intr-un-santier-imens/>

³ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=4315758685116770&id=100000480420654

De urgență, la 21 aprilie, a fost convocată ședința guvernului pentru a aproba Acordul dintre Guvernul Federației Ruse și Guvernul Republicii Moldova privind acordarea Guvernului Republicii Moldova a unui împrumut financiar de stat⁴. Este de remarcat că în documentele prezentate spre examinare membrilor guvernului textul Acordului lipsește, fiind prezentate doar proiectul de lege pentru ratificarea acestuia și argumentarea necesității.

Conform procedurilor stabilite, urmează ratificarea Acordului de către Parlamentul Republicii Moldova.

Prevederile de bază ale Acordului, aspectele sensibile și cu risc pentru Republica Moldova

1. Acordul de credit este pentru o sumă totală de 200 milioane euro și nu 500 milioane de dolari. Respectiv, *șantieriele imense* pot și trebuie să fie amânate, având în vedere și necesitatea prioritizării cheltuielilor publice în condițiile de pandemie care afectează grav și sistemul de sănătate publică din Republica Moldova.

2. Creditul ar urma să fie oferit doar dacă nu vor exista datorii neachitate pentru credite față de FR sau față de băncile din FR, oferite cu garanția de stat a FR sau asigurate de o societate pe acțiuni „Российское агентство по страхованию экспортных кредитов и инвестиций”. Această prevedere este una cu risc sporit de preluare și transpunere în obligațiunea Republicii Moldova a unor datorii ale persoanelor terțe, care nu se înscriu în noțiunea de datorii de stat sau publice și nu pot fi încadrate în cadrul legal cu privire la datoria de stat.

3. Suma creditului de 200 milioane euro este divizată în 2 tranșe prevăzute a fi debursate în 2020.

4. Prima tranșă de 100 milioane va fi transferată în termen de până la 30 zile din ziua intrării în vigoare a Acordului de credit (adică după finalizarea procedurilor interne de aprobare și ratificare a acordului, de ambele guverne semnatare și, respectiv, de ambele parlamente), dar nu înainte de semnarea unui alt acord tehnic și de efectuare a

⁴ <https://gov.md/ro/content/sedinta-guvernului-din-21-aprilie-2020-ora-1100>

plăților. Acest acord tehnic este o condiție pentru oferirea primei tranșe și urmează a fi semnat de instituțiile bancare antrenate în efectuarea plăților.

5. A doua tranșă de 100 milioane euro va fi acordată nu mai târziu de 31 octombrie 2020. Iar această dată este conectată indirect la ciclul electoral prezidențial 2020 și poate fi considerat ca un factor sensibil pentru competiția electorală din acest an.

6. Art. 3(3) prevede, cu abatere de la obiectul Acordului de credit și nelimitându-se la obiectivele acestuia, angajamentul autorităților din Republica Moldova de a acorda contracte companiilor din FR prin proceduri de achiziții publice de bunuri, servicii și lucrări. Legislația actuală nu prevede careva interdicții sau preferințe în participarea liberă în licitații publice, dar prevederea din Acord este mai largă și, de fapt, presupune aranjamente impuse și acceptate autorităților R. Moldova de atribuirea a contractelor de achiziții publice (bunuri, servicii și lucrări) anumitor companii din FR.

7. Rata dobânzii la credit este de 2% anual, acest credit pare a fi cea mai scumpă resursă creditară pe care Republica Moldova o contractează în această perioadă. Resursele creditare aprobate de FMI pentru Republica Moldova⁵ în sumă de echivalent a 234 milioane dolari SUA vor fi mai ieftine (0% și 1,5%) și cu o perioadă de grație mai lungă (5 și 3 ani pentru fiecare componentă în parte). Iar resursele creditare în euro puteau fi accesate de Republica Moldova mai ieftin de la Bruxelles, dacă erau făcute și solicitări respective prompte. Prim-ministrul a declarat că abia recent a intervenit cu un demers oficial în adresa instituțiilor europene.⁶

8. În cazul întârzierii cu 10 zile a plăților de rambursare și deservire a creditului, suma respectivă se va considera restantă și se va aplica o penalitate în mărime de 3% pentru suma scadentă și pentru perioada de întârziere (această penalitate reprezintă, conform Acordului, 150% la rata inițială de 2%).

9. Totodată, prezintă un risc sporit prevederea din art. 7(2) conform căreia toate datoriile companiilor terțe pentru creditele obținute de la băncile din FR cu garanția guvernului FR, dar convenite inițial cu autoritățile din Republica Moldova, precum și cele asigurate de Российское агентство по страхованию экспортных кредитов и инвестиций”, vor fi consolidate și preluate pentru

achitare de către Guvernul Republicii Moldova. De fapt, această prevedere depășește atât limitele unui acord de credit, dar și legislația națională privind datoria publică și garanțiile de stat. Aparent, astfel de prevederi într-un acord de credit pot fi considerate și drept neconcordanțe de ordin constituțional și legal.

10. Creditul urmează a fi rambursat timp de 10 ani, din 15 martie 2021 va începe achitarea acestuia o dată la fiecare jumate de an (15 martie și 15 septembrie) în sume egale și în 20 de plăți separate.

11. Acordul se consideră intrat în vigoare din ziua recepționării prin canalele diplomatice a confirmărilor despre realizarea procedurilor interne (aprobare și ratificare a acordului).

Pornind de la cele sus-menționate, ținem să remarcăm că Acordul reprezintă și înglobează mai multe prevederi convenabile creditorului (părții ruse), în detrimentul intereselor debitorului (părții moldave). Mai mult, ele contravin prevederilor Legii 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea și Legii 131/2015 privind achizițiile publice. Totodată, Acordul conține prevederi care depășesc cadrul unui acord standard interguvernamental de credit.

Atragem atenția că în cazul ratificării acestui Acord de credit, intrarea lui în vigoare poate produce efecte juridice și financiare imediate în relațiile cu creditorul. Chiar și o eventuală contestare ulterioară la Curtea Constituțională a prevederilor Acordului nu va putea opri efectele deja produse și de viitor.

Din considerentele enunțate mai sus Transparency International – Moldova consideră necesară retragerea acestui Acord din procedura de ratificare, cu o renegociere a condițiilor de creditare și o ulterioară promovare transparentă și în interesele Republicii Moldova.

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MOLDOVA**

Tel. 20-34-84, 20-34-85

E-mail:
office@transparency.md

www.transparency.md

Str. „31 August 1989”,
nr.98, of. 205, Chișinău,
MD-2004, Republica
Moldova

⁵

https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr03_1_14.pdf

⁶ <https://cotidianul.md/2020/04/21/guvernul-chicu-se-adreseaza-ue-pentru-bani-vineri-a-trimis-o-scrisoare-spre-debursarea-a-30-milioane-de-euro/>